

1-0: El poble i les seves gàbies

Introducció: Comença la tempesta?

S'apropa l'1 d'octubre i amb ell, un possible referèndum sobre la independència política de Catalunya. A mesura que s'acosta la data, els ambients estan cada vegada més caldejats: més ressò a la premsa, més publicitat electoral i contra el procés, inclús més Guàrdia Civil fent escorcolls i lluïnt les seues armes fóra de les comissaries.

Partim de la idea de la necessitat d'estar presents a tot conflicte social, tot i que les dicotomies establertes per la premsa i els partits oculta qualsevol camí realment alliberador. Hem de ser nosaltres, entre altres, qui obrim aquell camí. En aquest sentit estem d'acord amb la posició exposada en *Solidaritat Obrera*, "Cal anar-hi".

Tot i això, pensem que sota la catifa de la actualitat sociopolítica catalana, no hi trobem un procés real d'independència econòmica ni d'independència social i cultural. A base de bombo i plat ressona sense parar la data. Però, què hi ha sobre la taula? Ens enfrontem a un canvi real?

Excepte per a aquells que creuen que les institucions estatals són eines adequades per guanyar vides lliures d'explotació i alienació (hipòtesi mai comprovada a la història humana i molts cops desmentida), el «procés» no és capaç d'alliberar-nos. No volem ser simplistes i dir que és pur espectacle (tot i que d'espectacle té molt), perquè reconeixem l'existència d'una base social i cultural amb reivindicacions històriques i és aquest moviment popular i no les institucions que ho controlen el qui li dona la seva força. Aleshores, veiem important desenvolupar un anàlisi relacional per tal de prendre partit sobre les nostres vides, davant de qualsevol moment d'incertesa o possible mobilitat social.

Com a anarquistes que som, veiem fonamental contextualitzar-nos per portar a cap vides plenes. És molt difícil viure apartada del context, i sense una implicació local en les lluites no podem mai fer projeccions més globals i coherents. A més, és important que els esdeveniments no ens pillen desprevingudes i que mai assumim rols irrellevants i passius davant d'un conflicte social, cal sempre pensar-nos per prendre acció front a un moment històric segurament important. Vivint a Catalunya podem sentir com a dia de hui existeix aquest rebombori sociopolític que està remouent més d'un cos, forçant en ocasions a posicionar-se. Molts cops ens hem de posicionar per la intuïció o per estar al costat d'aquelles que estan lluitant, però sempre que sigui possible crear un moment de reflexió abans d'un conflicte previsible, l'anàlisi que resulta pot ajudar-nos a posicionar-nos de forma més estratègica.

Certament, no són poques les crítiques anarquistes que s'han argumentat contra els canvis polítics institucionals. En ocasions tenim la sensació de fer treballs d'investigació i difusió, que

després no es tenen en compte, i òbviament, això pot contagiar sensació de desesperança o frustració.

No obstant, algunes companyes del moviment anarquista sentim l'absència de textos analítics explícitament sobre el referèndum de l'1-O. Hem vist com s'han desenvolupat diferents debats en major i menor profunditat, però potser no els estem projectant pel que fa a possibles posicions davant de distints escenaris que podem viure en uns mesos. Pensem que la situació és bastant complexa i no hi ha una única línia. Pel que ens trobem amb la necessitat de compartir pensament i posicions.

Al llarg de la història anarquista, ha hagut molta participació en lluites d'alliberament nacional, amb l'intent de desenvolupar pràctiques no estatistes. Qualsevol anarquista que cregui en l'existència de pobles (i no pas en una construcció més individual de les persones) es posa al costat dels pobles oprimits, des del paneslavisme de Bakunin i les lluites d'alliberament als Balkans i a Corea, passant pels moviments llibertaris a Catalunya i Euskal Herria, i fins a diversos exemples de solidaritat amb lluites indígenes avui dia.

Mirant la història, no podem evitar pensar en els casos de Iugoslàvia i Ucraïna, on ningú hauria considerat com una possibilitat real l'esclafit d'una guerra civil un mes abans de l'eclosió del conflicte. I en el primer cas, moltes persones joves ni sabien quina ètnia tenien (croat, serb, bosniak...), mostrant així com de possible és produir nacionalisme de dalt cap avall en un termini molt curt de temps.

No volem ni apostar per la catàstrofe ni per l'estabilitat permanent del *status quo*, sinó considerar totes les possibilitats. Sabem que les coses canviaran, però no sabem quan ni com. Allò important és estar atentes a la situació i a la nostra posició dins d'ella. És necessari saber quines estratègies prenem en situacions de confrontació per a no perdre'ns en el camí.

Aquest text naix de la voluntat de pensar-nos davant de l'1'O.

Les forces en joc

Quines són les forces en joc que hauríem d'apreciar per entendre les possibles sortides del conflicte que representa el procés independentista a Catalunya?

Al centre de l'escenari, liderant l'espectacle, hi són **els partits polítics** amb identitats nacionals i llegats culturals i polítics. Hem de matissar un moment sobre la naturalesa d'aquests partits. No controlen la situació, com ens faria creure un anàlisi purament polític del conjunt, ni són els mers manats dels interessos econòmics, com ens faria creure un anàlisi purament materialista. Al contrari, tenen accés a un poder molt important, que és el poder estatal, el qual existeix de forma

interdependent amb tots els altres poders opressius de la nostra societat. Per exemple, no són capaços de parar els processos de colonialisme i supremacia blanca, però sí de modular-los amb filtres reaccionaris (la xenofòbia, l'encalç policial...) o amb filtres progressistes (la integració, l'ajuda humanitària...). No són capaços d'eliminar el capitalisme, però sí de millorar o perjudicar les condicions per la inversió en territoris concrets.

En aquest cas, han canviat el sentit de «independència» per referir-se únicament a l'organització d'ens estatals. Per tant, tenen un poder predominant sobre la resolució del procés. Els partits també tenen interessos particulars a part dels interessos paraestatals que representen. El seu accés al poder, la seva possibilitat d'enriquir-se i imposar la seva voluntat al món (perquè el poder en sí sol ser una motivació més forta que els diners) depèn de la victòria electoral. Si els surt malament el joc, tenen molt a perdre, i tal limitació modula de forma significativa el seu comportament.

A un segon pla hi trobem les diferències entre partits. Segons un anàlisi anarquista, la seva relació estructural amb el poder és el mateix, no poden ser instruments d'alliberament, però això no vol dir que siguin tots iguals. Existeixen molts sabors distints d'escòria. L'heretatge espanyolista i post-franquista del PP és molt rellevant. Dicta uns mitjans de resposta al procés i li'n veta d'altres. La solució més intel·ligent al conflicte independentista des d'un punt de vista unionista seria la de permetre un *referèndum a la britànica*. Els indepes no tenen una majoria absoluta capaç de resistir una forta campanya mediàtica a favor del «no». Però el PP no és capaç de permetre aquella jugada.

En quant al PSOE, és justament la temptació d'una solució intel·ligent i diplomàtica un dels factors que està erosionant la unitat del partit i assegurant que no puguin ser protagonistes (cedint aquell paper a Podemos). Els sectors més visionaris del partit, amb una amplitud de vistes estatal, podrien coquetejar amb una possible reforma constitucional com pastanaga per a Catalunya, però queden cohibits pels sectors amb una visió estrictament regionalista, que són justament els de les comunitats autònomes que més depenen de les contribucions d'altres comunitats de l'Estat.

Podemos, per tant, es troba com a protagonista de la proposta que millor possibilitats té de mantenir la integritat de l'Estat espanyol: una nova constitució plurinacional i federal. Alhora, s'enfronta amb la seva feblesa com ens nou, sense maquinària de partit ni base fidel, tot i que la seva presència a molts dels ajuntaments més importants de l'Estat li dóna la possibilitat de construir-ne.

Junts pel Sí està motivat en part per la seva identitat catalana (no tan inflexible com la identitat espanyola del PP, atès que durant anys ni CiU ni ERC no tenien cap problema en gestionar el poder d'un racó dependent de l'Estat espanyol). Més motivador és el fet de que el seu accés al poder es basa únicament en les promeses repetides que han fet d'aconseguir la independència. Dificilment podrien tirar enrere.

Per últim, tenim la CUP, partit que s'ha manifestat com una força institucionalitzadora dels moviments socials i que als darrers anys ha exercit de consciència del Govern, intransigent en assumptes simbòlics i flexible com qualsevol altre partit en el manteniment del capitalisme i l'Estat. És un partit interclassista—com ha de ser—que s'ha atorgat l'etiqueta «anticapitalista». No és el primer cop que un partit es diu anticapitalista (veure PSOE), però la seva base—de la qual depenen fins a aconseguir més victòries municipals i més finançament estatal—encara ho creu.

Altra força, poc visible però igual d'important, són **els inversors i gestors del capital**. Com és la seva naturalesa, són capaços d'apostar a tots els cavalls de la carrera. El conflicte que representa el procés no li constitueix una amenaça, perquè té molt poques sortides en les quals no acaben guanyant.

Això no vol dir que no tenen interessos en joc. Als creditors, sector potent del capitalisme internacional, els interessa l'estabilitat. Moody's, agència internacional de qualificació de riscos, ha avisat que la independència perjudicaria el perfil de crèdit tant d'Espanya com de Catalunya. Advoca per la descentralització pressupostària per lliurar a Catalunya un major control sobre els seus recursos econòmics. Però si Catalunya pogués aconseguir la independència de forma bilateral o no rupturista, n'hi han altres interessos capitalistes que podrien traure redit de la nova situació. Barcelona representa un focus d'inversió internacional i acumulació de capital prou important. Als capitalistes internacionals poc els importa la independència de Catalunya, sí o no, perquè disposen d'un ventall gaire bé sense límits d'on invertir els seus diners. Per l'altra banda, sí que podrien beneficiar-se d'una millor organització estatal mobilitzada per tal d'afavorir la inversió a Barcelona. Com s'ha afirmat a «Precarietat al Paradís», a l'Ajuntament no li ha mancat iniciativa ninguna per afavorir tal inversió. Però una Catalunya independent, ama de tots els seus recursos, podria jugar aquell paper inclús millor, en comparació amb una altra organització estatal limitada per favoritismes cara a Madrid i obligacions pressupostàries a un vast interior des de La Mancha fins a Extremadura no capaç, per si mateixa, d'aconseguir la viabilitat econòmica.

Després, els capitalistes catalans, que no disposen ni del ventall ni de l'amplitud de vistes dels capitalistes internacionals, clarament prefereixen un Estat disposat a afavorir els seus interessos vers als competidors dins la península ibèrica. A l'igual que els capitalistes espanyols, prefereixen una resolució que no augmenti la inseguretat institucional. La Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvi (Santander, BBVA, La Caixa, el Sabadell i el Popular) ha advertit que marxarien de Catalunya en cas d'independència unilateral i rupturista, però no en altres casos.

Com a tercera força, podríem parlar dels **organismes de societat civil catalana** o **moviment politicocultural per la independència**, representat per ens com l'ANC i Òmnium. Són màquines de difusió i mobilització buidades de qualsevol contingut més enllà de «democràcia» com meme i una

mera paraula: «sí». Funcionen per inèrcia, però és una inèrcia que podria ser capaç de derrotar un partit polític que els decepcionés.

Com a quarta força, n'hi ha **la reivindicació popular per l'alliberament nacional**, sostinguda sobre uns fets culturals i lingüístics i alimentada per una història encara vigent d'opressió nacional. Rebutgem l'anàlisi d'un sector anarquista que no reconeix l'existència dels pobles ni cap diferència entre alliberament nacional i nacionalisme. Per l'altra banda, és difícil esquivar la conclusió de que el nacionalisme dins les lluites per l'alliberament nacional va ser la principal defensa, durant el segle XX, del capitalisme i de l'Estat front a les revolucions que esdevenien a tots els continents. A més, molts cops va ser l'esquerra qui fomentà aquell nacionalisme, juntament amb l'antiimperialisme, per poder promoure un capitalisme extra-hegemònic (és a dir, fora de l'orbit dels EUA) sota l'etiqueta «anticapitalista.»

Avui dia, són organitzacions com Arran, que han optat per l'estratègia interclassista i estatal representada per la CUP, les que venen el fum d'un «anticapitalisme» que és en realitat un capitalisme discrepant amb el neoliberalisme. Per tant, és una força sincerament motivada pel desig de l'alliberament nacional, però que traeix tal alliberament degut a la seva manca de radicalitat i la seva negativa de trencar amb les estructures polítiques pròpies del capitalisme i intrínseques a la forma estatal. Arran i les altres organitzacions de l'esquerra independentista tenen prou força mobilitzadora entre la joventut però poca capacitat organitzativa.

Altra força que cal esmentar és **la ràbia popular** que ha esclatat al carrer diversos cops durant els darrers anys. El procés, com a fenomen parlamentari i no tan sols municipal, va ser empeltat als moviments de base per Artur Mas en gran part per fabricar una distracció espectacular que eviti un nou esclat i estengui les seves possibilitats de continuar governant davant una proliferació de casos de corrupció al seny del seu partit i la pèrdua de confiança generalitzada entre la població vers als seus governants. Aquesta ràbia, a març de 2012 i a maig de 2014, va portar a Barcelona a la vora de la insurrecció, l'únic camí de resolució als conflictes socials que no aporta oportunitats als capitalistes i governants per augmentar el seu poder.

Per últim, tot i que no constitueix una força en si mateixa, **la crisi de legitimitat** que està vivint la democràcia a l'Estat espanyol (i gran part del món sencer) limita les vies de recuperació del present conflicte, amenaça en fer indomesticable la ràbia popular, i modula les eines i els discursos que utilitzaran els governants mentre naveguen entre els diversos perills de l'actual terreny social.

Els esdeveniments s'estan produint amb bastant rapidesa, pel que fa a la modulació de les posicions de les diferents forces en joc. Així, igual que fa unes setmanes veiem clarament la possibilitat de l'existència d'escenaris molt distants entre ells, ara mateix observem com el procés ha pres una

essència que sembla de no retorn respecte a la consecució de les votacions. Ja hi ha hagut una mena de ruptura abans del referèndum, i ja s'estan donant accions de desobediència.

Escenari 1: S'atura el procés

Definició:

Al començar l'escriptura d'aquest text fa unes setmanes, contemplàvem la possibilitat de que es donés un acte de covardia per part de la classe política catalana o que feren més maniobres d'ajornament per tal d'allargar l'espectacle sense arriscar-se del tot. Aquell escenari tindria com a resultat la frustració de la via política cap a la independència i el col·lapse del poder parlamentari de Junts pel Sí. Però ara mateix aquells polítics ja es troben en desobediència.

Ara, per aturar el procés, seria necessària una intervenció de força per part de l'Estat espanyol. Precisant, s'hauria de trencar el poder funcional del Parlament català, o bé guanyant la col·laboració dels polítics i funcionaris actuals mitjançant l'amenaça i la coacció, o bé imposant un govern provisional. En qualsevol cas, es podria parlar—sense exagerar massa—de dictadura (seria una dictadura en defensa de la democràcia, atès que el referèndum és il·legal segons la Constitució).

En el primer cas (A), els partits mateixos donarien un pas enrere després de rebre una certa quantitat de repressió (inhabilitacions, multes, confiscació de materials pel referèndum, mobilització de la policia).

En el segon cas (B), els polítics i funcionaris es mantindrien fermes en la línia de desobediència civil, obligant al Gobierno a aplicar l'Article 155, il·legalitzar els partits independentistes, dissoldre el Parlament, prendre el control de conselleries, o destituir càrrecs administratius.

1A

Reacció:

Una rendició provocaria una desfrenada batalla per influències entre els **partits polítics**. Junts pel Sí intentaria vendre la seva rendició a mode de política responsable per tal d'evitar la dissolució del Parlament o altres mitjans repressius; demanaria paciència i futures eleccions, que serviren de consulta indirecta i per possibilitar una independència pactada amb Madrid. Probablement, perdrien molt de suport, atès als ànims al carrer a favor de la votació i la gran decepció que suposaria la seva rendició. També podria trencar la seva semi-coalició amb la CUP, la qual no estaria d'acord amb la decisió d'ajornar el procés, i que segurament guanyaria suport en les eleccions.

El PP seria capaç de guanyar les següents eleccions estatals degut a la seva fermesa contra l'independentisme sense haver recorregut a mitjans massa semblants als dels seus predecessors franquistes. La seva repressió sobre el procés també haurà servit per distraure l'atenció dels casos de corrupció—les proves dels quals ja ha eliminat amb èxit—que constituïen el seu llastre principal. Així, menjaria terreny electoral a C's i PSOE, partits que han mancat de protagonisme en el conflicte.

Els **capitalistes**, sobretot a nivell europeu, estarien contents per la resolució puntual del conflicte i la probabilitat de que el procés, a partir d'ara, es vegés obligat a anar per la via d'eleccions no rupturistes.

La **ràbia popular** i la **crisi de la democràcia** tindrien una altra distracció amb una victòria electoral d'esquerres (la qual probablement conduiria a l'Escenari 2, veure més avall), però tornarien a explotar si el PP continués al Gobierno.

El **moviment d'alliberament nacional** podria patir un conflicte intern en aquest escenari. Per una banda, l'elit, els alliberats i els sectors més institucionals veurien la possibilitat de futures victòries electorals, atès a les seves millores d'imatge en contrast a l'actuació de Junts pel Sí, i per tant, més accés al poder institucional. Amb la caiguda de Junts pel Sí, segurament es trobarien amb la possibilitat de constituir el nou partit responsable de l'esquerra (el nou ERC, amb el mateix destí de fracàs i traïció, tot i que no serien capaços de reconèixer-ho) i per aconseguir-la, haurien de suprimir els sectors més radicals.

Per l'altra banda, aquests sectors no podrien negar més l'irrealisme de la via política. Traïdes per la policia catalana, el Parlament català i el seu propi partit, haurien de reconèixer que no es pot fer una revolució amb mitjans burgesos. No obstant, estarien atrapats en les seves experiències i estructures—totes aquelles dirigides a la construcció d'unitat popular—i, o haurien d'entrar en una llarga època de reformació o tornarien a l'acció amb molta energia, però amb la probabilitat de xocar contra els seus límits. Estan equipades per a generar una pressió orientada a les estructures burgeses o a produir discursos sense cap capacitat autoorganitzativa o antirrepressiva, per tant, poden estar molt presents en un conflicte social, però no poden obrir cap via de lluita autònoma.

I les anarquistes?

Aquest escenari seria el més semblant al dels últims anys. Hauríem de millorar la nostra capacitat de crítica de l'espectacle electoral, no des d'un abstencionisme purista, sinó des d'un odi i desconfiança intransigents, intel·ligents i històrics vers a la classe política. També hauríem de difondre millor la crítica a la democràcia, contra aquells populistes que utilitzen aquest terme com a

sinònim de llibertat sense cap fonament històric ni raonament estructural. Tindríem noves oportunitats per mostrar que els policia són covards al servei del poder.

A part d'això, hauríem de seguir com abans en l'ampliació de la nostra capacitat d'autoorganització, construint i enxarxant els projectes que ens permeten sobreviure de forma comunal i lliure i difonent aquestes xarxes com a l'única independència real, una pràctica en que estem a anys llum més avançades que els suposats independentistes, degut a la seva equivocació per la via estatista. I clar, conjuntament amb aquesta feina de construcció hauríem de millor les nostres pràctiques d'autodefensa per protegir allò que hem creat.

En paral·lel, hauríem d'estar presents a tots els conflictes socials i seguir difonent pràctiques anàrquiques d'acció directa i horitzontalitat, en solidaritat amb els sectors com la PAH i els sindicats combatius que no es van perdre en la via política.

IB

Reacció:

En aquest cas, la policia desenvolupa una escalada d'accions per fer logísticament impossible les eleccions, amb la detenció de polítics i funcionaris clau, la confiscació de materials, el tancament de col·legis electorals. Al seu suplement sobre el referèndum, "Desobedients", *La Directa* ha fet un estudi prou elaborat sobre els possibles escenaris repressius. Dóna un toc optimista; no obstant, veiem que per tancar un col·legi no calen 50 antiavalots, com ells expliquen. Potser que en algun poble aconsegueixen votar, però en aquest escenari imaginem que a fet generalista la votació és inviable. Al cas més extrem, l'Estat espanyol destituiria càrrecs i prendria el control de les institucions autonòmiques sota l'Article 155.

Sense dubte, la gent sortiria al carrer sota la consigna "Volem votar". La frustració creixeria pensant que se'ls ha imposat una dictadura. En un principi, la gent sortiria de forma pacífica, però en el cas de que la policia es vegi desbordada, es podrien donar enfrontaments físics.

La **ràbia popular** quedaria al descobert, la completa frustració seria inevitable i seria difícil de captar per qualsevol partit; però aquesta ràbia estaria més vinculada a les reivindicacions per la independència i la democràcia i no pas per l'anticapitalisme.

Com seria una dictadura totalment legal, erigida per salvar la Constitució espanyola, l'actual crisi de la democràcia es tornaria absoluta. En aquest cas, **el PP** s'hauria ficat en un carreró sense sortida de la seva pròpia construcció. Guanyarien una majoria absoluta de suport electoral per part de tots els sectors dretans i centristes (a cost de Ciutadans i el PSOE, unionistes que no han exercit massa protagonisme en l'actual conflicte). Però en contrapartida, generarien una pujada exponencial

de suport a les faccions polítiques esquerranes i independentistes. És més, aquest fenomen també es reproduiria a altres territoris de l'Estat espanyol. Si l'esquerra acaba guanyant les següents eleccions, ideològicament haurien de desenvolupar una idea plurinacional (veure Escenari 2). Si, al contrari, el PP es manté al poder aprofitant-se de l'ascens de les dretes, estaria al mateix carreró sense sortida. Per tant, o haurien de permetre l'inevitable ressorgiment del procés independentista o haurien d'il·legalitzar els partits independentistes en un context no favorable a la repressió excepcional.

E l **moviment per l'alliberament nacional** tancaria files front a la repressió estatal i convocaria mobilitzacions populars. No contemplarien l'inici d'una lluita insurreccional dirigida a alliberar el territori a la força, sinó que optarien per la lluita mediàtica, guanyant imatge i legitimitant-se a base de cops i carregues policials. Tal estratègia seria una aposta pacifista cara a futures eleccions. Estratègia arriscada, perquè si l'esquerra guanyès el control del Gobierno, podrien llançar la proposta d'una reforma constitucional que eliminaria la possibilitat de la independència política total. Per tant, necessitarien aliats a Madrid que pressionin per un referèndum pactat.

Els **organismes de societat civil** seguirien en la seva feina amb més suport que mai. Davant l'extrema polarització provocada per la repressió estatal, la seva manca de contingut passaria desapercibuda.

Els **capitalistes i inversors** patirien (en la mesura en la que són capaços de sentir) la inseguretat de la situació política amb els seus reflexos econòmics. Depèn de la intensitat del conflicte, la Borsa podria trontollar-se. Els inversors internacionals potser que cercarien altres destinacions pels seus calés. A nivell europeu, començarien a afavorir qualsevol força institucional capaç de resoldre el conflicte de forma pacífica.

I les anarquistes?

Òbviament, front a una situació de repressió, eixirem al carrer per fer front a les forces policials. Les dues qüestions més complexes, des del nostre punt de vista, són: el fet d'estar donant suport a polítics represaliats i el fet de participar en un entorn de pacifisme autoritari. En quant a la primera, ens sembla de justícia poètica que un polític taste l'interior d'un centre penitenciari atès que ser polític significa pretendre administrar-lo. Per nosaltres tant de bó que desapareguin tant uns com altres. Però és clar, la repressió no vol dir que desapareixen els polítics. Més enllà d'una postura moralista—tot i ser justificada de sobra—cal una postura estratègica i solidària. Per tot això, és tant enrevessat el tema del pacifisme alhora de voler respondre a la repressió atès que el pacifisme significa escollir estar vulnerable a la repressió i confiar en les institucions democràtiques per protegir-se.

Podria ser un bon moment per aprofitar del fet de que la policia estigui ocupada i fer les coses que sempre hem volgut fer o per posar-nos al costat de l'inevitable minoria que decideix defensar-se amb dignitat.

En qualsevol cas i tal com als altres escenaris s'hauria de seguir en la línia de constituir-nos com a força material mitjançant l'enxarxament de projectes autònoms i la capacitat de defensar aquells projectes, allò que es podria anomenar la independència real. El moviment popular necessita de més contingut que una simple reivindicació a la democràcia burgesa (que ens trairà), i els darrers anys han deixat clara la seva capacitat d'adoptar i generalitzar pràctiques d'autoorganització i acció directa.

Escenari 2: Retrocedir amb canvi constitucional i/o canvi en l'accés als pressupostos autonòmics

Definició:

En aquest escenari, la Generalitat abandonaria la fita d'un Estat català independent a canvi d'una reforma constitucional que podria convertir a Espanya en un sistema federal i plurinacional. En aquest cas, Catalunya tendria més control sobre els seus pressupostos.

Aquesta via dependria de la voluntat de Madrid, per tant, no seria possible mentre el PP estigui al Gobierno. Imaginem, doncs, que el referèndum no es realitza, no es fa vinculant o queda embussat en maniobres burocràtiques i, mentrestant, es celebra noves eleccions degut a la crisi política i les guanya Podemos com primera força. Semblant sorpresa sacsejaria prou al PSOE perquè abandonin el seu immobilisme i conservadorisme com a única manera d'accedir al poder, ara com soci minoritari en una coalició amb la nova esquerra.

Què voldria dir un Estat plurinacional? En la pràctica, molt poc. És un intent de vendre fum i comprar el patriotisme d'una societat no suficient homogeneïtzada, com últim recurs per rescatar un Estat imperialista. A Bolívia, campió del model de plurinacionalisme, ni les llengües quechua ni aymara mai seran iguals en la vida pública al castellà. I si fossin, seria una distracció per obviar que tot l'entremat institucional de Bolívia—l'existència de Bolívia mateixa—és de procedència europea i, de cap a peus, colonialista.

A una Espanya plurinacional, el català, l'euskera o el gallec mai tindrien el mateix pes i legitimitat que el castellà. Com a molt, guanyarien l'hegemonia i l'estatus, clarament majoritari, dins d'un marc reduït (és a dir, Catalunya i no Països Catalans, tres províncies d'Euskadi, etcètera). Els símbols sí que són importants i seria un nivell de simbolisme molt fort el reconèixer que existeixen

diferents pobles dintre del mateix Estat, però més enllà del que entenem com a un gest, seria només un rentat de cara.

Al contrari, pel que fa al nivell econòmic, un canvi en el règim pressupostari seria un fet material que augmentaria la força que té el govern català per atraure i gestionar capital.

Reacció:

Seria un altre canvi per a què tot sigui igual i al carrer moltes persones quedarien descontentes. Qui es posaria content amb semblant resolució? Per començar, els **partits** centristes que cerquen una sortida no-rupturista (és a dir, Podemos i el PSOE), que per una banda s'hauran mostrat com els salvadors d'Espanya, per l'altra com uns polítics assenyats i sensibles a les opressions nacionals, i sobretot com a hàbils negociadors capaços de sortir d'un conflicte desgastador. Qualsevol partit que sortís de la banda independentista, PdC o ERC, per segellar el pacte, també podria guanyar la mateixa fama.

Els altres guanyadors serien els **inversors i capitalistes** que podrien controlar millor els recursos econòmics de Catalunya i assegurar que es reinverteixin a la profitosa acumulació de capital que s'està centrant en Barcelona (i no pas en infraestructures a zones de l'Estat que poc els poden oferir, com podria ser Extremadura). Mitjançant la premsa, aquests capitalistes intentarien convèncer a la classe mitjana catalana de que la reforma constitueix una victòria i de que els partits responsables han evitat una catàstrofe (i així amansar els ànims de qualsevol canvi més extrem).

El **moviment politicocultural** tindria sentiment de derrota. Patiria una desmobilització. Per les característiques dels organismes que componen aquest moviment, poca capacitat tindrien de negar les afirmacions de la premsa i els capitalistes catalans si aquests pronunciïn la victòria.

Els **moviments d'alliberament nacional** estarien totalment decepcionats per semblant reforma. Entendrien que un altre model d'Estat no els podria cedir la independència, però encara no entendrien que cap Estat els farà lliures. Seguirien lluitant, però en un context de desesperança i aïllament. La CUP potser que moriria per conflictes interns, però en qualsevol cas, probablement, perdria molt terreny en contrapartida a formacions com Barcelona en Comú i Catalunya Sí que es Pot. Les organitzacions de militància tornarien a la tàctica de mobilitzacions a favor d'un socialisme poc definit i desvinculat de qualsevol pràctica, la qual seguiria atraient a persones que estan en una època de les seves vides en que “mola la protesta” sense cap compromís.

La **ràbia popular** no desapareixeria, sinó que perdria la gran distracció del procés i seria més lliure per esclatar de nou, amb menys possibilitats de ser recuperada. I si la reforma aconsegueix atraure més inversió a Catalunya, també s'augmentaria la precarietat, les feines de merda i la pèrdua de cases i barris sencers. El següent cop que es torni a parlar de «territori», no

serà en els terminis manipulats de l'independentisme, sinó que es tractarà de les nostres llars i la nostra terra.

Per una altra banda, qualsevol explosió de ràbia popular s'enfrontaria a una repressió deslligada, atès que un canvi constitucional faria prou per minvar la crisi de legitimitat que pateix la democràcia. Les institucions s'hauran mostrat receptives i dispostes a portar endavant reformes democràtiques. Només una explosió social o altra crisi econòmica podria fer tornar a brotar la crisi de legitimitat.

I les anarquistes?

Atès que l'espectacle de les eleccions i les coalicions al govern jugaria un paper central en aquest escenari, hauríem de desenvolupar intervencions a les campanyes electorals més creatives, més provocatives i més incisives vers a la superficialitat i nocivitat dels canvis que aconseguixen els partits progressistes.

Hauríem de comunicar una visió anticapitalista i antiestatista de l'alliberament nacional, aprofitant que els fets hauran mostrat que la via política no és cap solució.

Hauríem d'expandir la nostra xarxa de projectes comunals per mostrar que la independència es construeix en relació amb la terra i entre nosaltres, i no pas en relació amb les institucions.

Hauríem de donar guerra per l'habitatge i mostrar, amb la força, que un barri pertany a qui hi viu.

Escenari 3: Els partits indepes no retrocedeixen. Utilitzen la desobediència institucional per trencar amb l'Estat espanyol i forçar la independència unilateral.

Definició:

En aquest cas, els mitjans repressius de l'Estat espanyol no són capaços de trencar la maquinària de l'Estat català. Potser que l'UE pressioni perquè Espanya no mobilitzi l'exèrcit. Es celebra el referèndum amb una alta participació malgrat les dificultats logístiques i guanya el sí de forma aclaparant. Junts pel Sí i la CUP comencen a establir els fonaments de la República Catalana.

Reacció:

L'efecte d'aquest escenari per als **partits polítics** seria diferent dins i fora del nou Estat. Dins Catalunya, els partits indepes guanyarien prou suport, tot i que la coalició PdCat-ERC deixaria d'existir. CSQP perdria suport en la mesura en que la gent estigui conscient del paper caspós que va

tenir jugant a les dues bandes durant el procés. El paper de PSC i PP seria difícil de definir, però en qualsevol cas, sí que es viuria una pujada de l'extrema dreta. Potser que es cree un nou partit de la dreta espanyola a Catalunya, o potser que Ciutadans abasti aquella posició.

Començaran fortes batalles polítiques sobre si el nou Estat tindrà exèrcit, com de neoliberal serà la seva economia, qüestions d'habitatge, qüestions que realment afecten la qualitat de vida de les persones, però dins el ventall polític, no n'hi haurà cap posició realment alliberadora (cap partit qüestionarà la propietat privada, el treball assalariat, l'explotació del territori, la burocràcia institucional i la omnipresència de l'Estat en les vides de les persones).

Fora del nou Estat, els moviments independentistes prendran força (inclús a nivell europeu) i demanaran que les seves reivindicacions es facin reals. Podemos seria el millor posicionat per captar aquestes demandes. Per l'altra banda, la dreta espanyolista es mobilitzarà mitjançant campanyes mediàtiques, però no queda clar si castigarà al PP per la seva derrota o si tancarà files.

La **democràcia** sortirà de la seva **crisi**, renovant les il·lusions de les persones i mostrant-se capaç de reformar-se. Per tant, l'Estat guanyarà molta força.

La **ràbia popular** quedarà en *standby*. L'eventual decepció amb el nou Estat serà inevitable, però el nou Parlament tindrà una gran oportunitat per guanyar la col·laboració i la paciència de la gent. De força importància serà si la policia aconsegueix traure-li rèdit al moment per rentar-se la cara o si el poble se'n recorda del paper que va jugar.

El **moviment d'alliberament nacional**, en un primer moment, haurà assolit la seva fita. L'elit del moviment ascendirà a càrrecs rellevants i deixarà de forma part de les classes populars. Una altra part estarà contenta de viure en una mena d'Holanda mediterrània, racista però progre, rancia però avançada. I la part que ha lluitat per un poble alliberat tindrà un llarg camí per fer, i més llarg encara si no se'n adona de que la independència política no ha constituït cap pas endavant, sinó al contrari, ara es troben davant d'un Estat més fort i més capaç de bloquejar l'alliberament del poble.

I les anarquistes?

D'alguna forma, seria com tornar a la situació pròxima a 2005, abans de les polítiques d'austeritat: enfrontar-nos amb un Estat modernitzat i dinàmic, capaç de assenyalar-nos com “antisistemes”, un ens totalment extern a la societat, sense cap legitimitat, separat de les altres persones i assenyalat com perillós i irracional. Però a diferència de 2005, serem més, amb més experiències, més infraestructura i una pràctica de conflictivitat més provada i més lligada als carrers; i el poble, en compte de ser pacificat i aplacat dins la seva identitat de consumidor, tindrà memòries fresques de la seva força. No obstant, l'actual pràctica generalitzada de desobediència està totalment nugada a

una nova legalitat i a l'endemà de la independència podria tornar-se fàcilment contra els nous dissidents. Per tant, podríem veure una situació com la de Bolívia sota el règim de Morales en que es mobilitzen els moviments socials institucionalitzats com forces de xoc contra els moviments encara dissidents (per exemple, miners contra indígenes), amb la justificació fàcil de que els últims són l'enemic nacional, aprofitant-se d'un vell truc estalinista al que històricament l'esquerra mai va renunciar. O podríem veure una situació com la d'Ucraïna, on el poble, un cop que hagin après a fer fora un govern, ho tornen a fer quan el nou govern també els decepcioni.

Mentre les noves elits estan debatent la nova Constitució, nosaltres hem de seguir lluitant per l'autonomia total. Un Estat que s'ha creat mitjançant un procés d'alta participació popular serà exponencialment més fort—i per tant, possiblement més autoritari—que l'Estat anterior, amb la seva crisi de legitimitat eterna. Un Estat que guanya la il·lusió i l'adulació de les masses és capaç de reprimir a qualsevol. Hauríem d'estar atentes. Per l'altra banda, en un moment en que tota la societat està en ebullició, debatent sobre com organitzar aquest país que elles mateixes han guanyat, podem guanyar recolzament i difusió per a les nostres pràctiques d'autoorganització, emancipació, sobirania alimentària, defensa de la terra, vida comunal, autodefensa solidària, pràctica antipatriarcal, compromís anticolonialista i antiracista, col·lectivització de la riquesa social, abolició dels diners, destrucció de les presons... Creiem que són aquestes les línies de lluita que són capaces de millorar les vides de les persones de forma real, i que el nou Estat s'erigirà com l'enemic d'aquestes pràctiques de llibertat, tal i com tot Estat ha sigut sempre l'eina d'uns pocs per controlar i explotar la multitud. L'Estat és una estructura jeràrquica de centralització del poder, un poder que ha sigut furtat de cadascuna de nosaltres, el poder per decidir sobre les nostres vides, no un dia a l'any en un referèndum, sinó tots els dies.

I si trauen els tancs al carrer?

En el moment d'escriure aquestes línies, els partidaris de l'estratègia d'unitat popular estan eufòrics, però estan vivint una tragicomèdia ja escrita. Des de fa temps, ha estat claríssim quins són els límits de les campanyes de desobediència civil. Poden provocar una crisi de governabilitat i així obligar als governants a canviar de màscara, canviar un govern per altre, però són incapaços d'aconseguir qualsevol canvi profund, més enllà d'aquells que desitgen les elits mateixes. L'escenari de màxima efervescència i conseqüència seria una repetició d'Alemanya oriental de 1989: el fi d'un règim odiat i el començament d'una nova configuració d'opressions.

Però si l'Estat espanyol decideix que no vol permetre aquest canvi, si està disposat a arriscar la seva imatge internacional i provocar la ira d'Europa, té la capacitat d'enviar l'exèrcit, i cap

campanya no-violenta mai ha guanyat contra la força armada. O es desmantellaria la lluita, com a Bielorússia l'any 2006, o la multitud aprendria a lluitar de veritat, com a Ucraïna l'any 2014 (per ser clares, no agafem a aquest últim com a referent d'alliberament, sinó simplement per mirar tècniques de lluita). Un poble desarmat és un poble ocupat. Actualment, no tenim ni les eines ni les experiències per guanyar a l'exèrcit. Però aquestes les guanyarem llançant-nos al carrer quan la victòria encara no sigui possible. No hi ha cap 1936 sense uns quants 1909s i 1934s.

Què volem

Lluitem i seguirem lluitant per la llibertat total, per la vida en comunitat, per la societat ecocèntrica i antipatriarcal, per la lliure expressió de la cultura. Per tot això, estem en contra del patriarcat, del capitalisme i de l'Estat en totes les seves formes. Tots tres tendeixen a l'alienació i atomització de les comunitats, l'homogeneïtzació de les cultures i les llengües, la privació de la llibertat i la destrucció de la terra. Lluitem per l'alliberament del poble català i no per l'assumpció de noves opressions autòctones. No busquem solucions fàcils, perquè desitgem la transformació total. Entenem que per canviar-ho tot, s'ha de canviar tot i no pas confiar en les estructures de poder.

Editorial Segadores, setembre 2017.